

Voigt Vilmos
Fényszóró drágakövek

Lőw Immanuel válogatott művei II.
Szerkesztette Hidvégi Máté – Ungvári Tamás

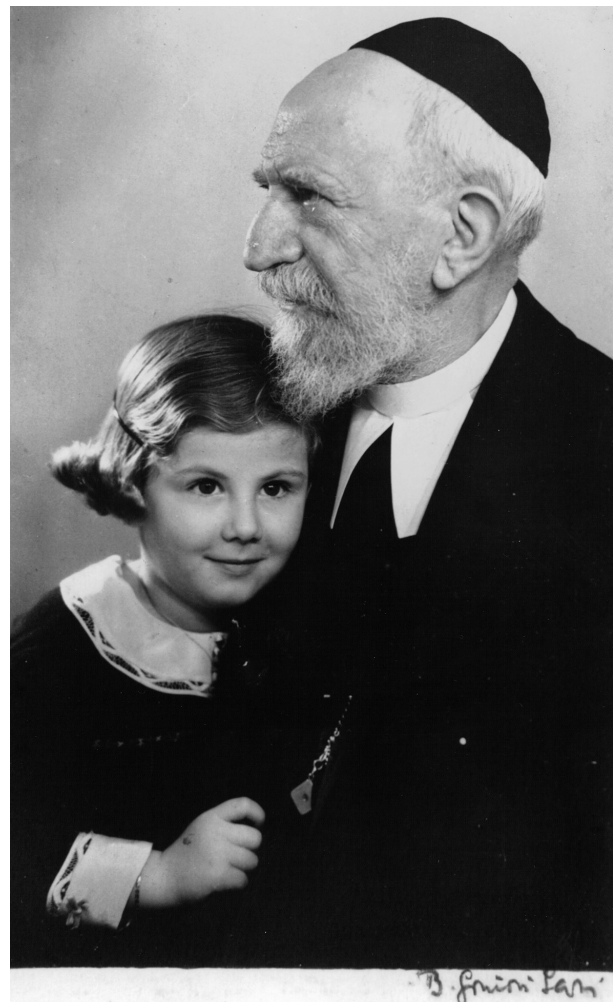
Lőw Heritage, Sclar Kiadó, Budapest, 2018, 271 lap, illusztrációk

Szerencsére alig pár hónappal Lőw művei kiadásának első kötete után már kezünkben csillog a második kötet. Minthogy az első kötet kiváló módon és megfelelő terjedelemben bemutatta a tudós szegedi rabbi életútját, a mostani kötetnek ezt nem kellett megismételni. Csupán annyi kommentárt közölt a két szerkesztő, amennyi szükséges ahhoz, hogy az olvasottakat jól megérthessük. Hidvégi utolérhetetlen a Lőw-filológiában. Most is tüzetesen bemutatja, milyen széles volt is Lőw biológiai érdeklődése a zsidó hagyományokban. A „flora” és „fauna” egyaránt érdekelte, ilyen tárgyú művei a tudós rabbik hatásos remekművei. Emellett Lőw az „ásványok” (és fémek) különböző fajtáinak is szívesen szentelt tanulmányokat. Ezek gyűjteménye található e kötetben a *Mineralien der Juden – A zsidók ásványai* címmel, Kővér András kitűnő fordításában. Voltaképpen még Scheiber Sándor szedte egybe a tizennégy írást, a magyar címek ábcésorsorrendjében, az antimontól a vasig és a vízig. A mostani közlés bevezetéseként leírja a dolgozatok keletkezését. (Egyébként minden egyes tanulmány pontos forrásadatokat közöl. Lőw évtizedekig dolgozott egy-egy fejezeten, és sajnos az eredeti forráskijegyzések elpusztultak a soá idején.)

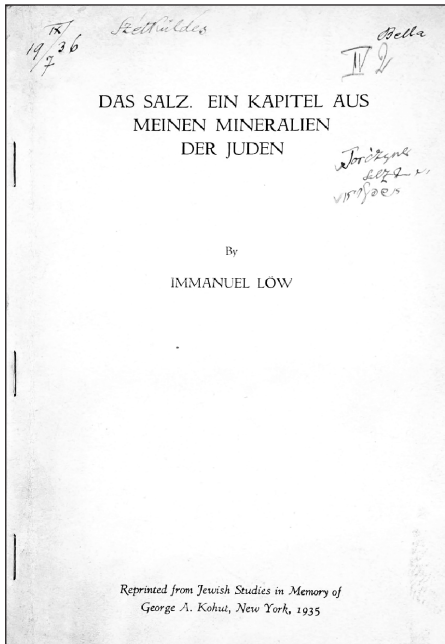
Lőw módszere mindig ugyanaz. Megnevezi témáját, indokolja a tárgyalásmódot és rendszerét, majd bemutatja és értelmezi a vonatkozó adatokat. A mai adatbankos szép új világunkban igazán csodálnivaló ismereteinek mennyisége és mélysége. Minden régi szövegadatot ismert és értelmez. Van, ahol néhány oldalon már végez is témájával (például a „gyöngy” esetében). Másutt, érthető módon éppen a „só” fejezetében, egész kis monográfiát készített, amely annak idején meg is jelent külön német kiadványban.

A kötetben szereplő hivatkozások alapján készült közös irodalomjegyzék másfél nyomtatott ívet tesz ki. Lőw Immanuel tudományos munkáinak bibliográfiáját különböző forrásokból állították

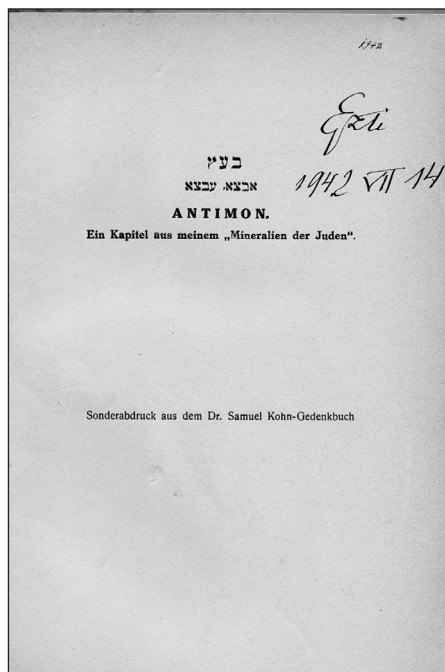
össze a szerkesztők. Ez is, mint az egész könyv, a szó szoros értelmében kincsesbánya – ezerféle irányba mutat.

Lőw Immanuel unokájával, Lőw Terivel
Fotó: Dr. Bedőné Gömöri Sári, Szeged, 1935. március
Hidvégi-gyűjtemény

Lőw Immánuel saját kezű feljegyzései
A só különlenomata feleségének,
Brenning Bellának ajándékozott
példányán
Hidvégi-gyűjtemény

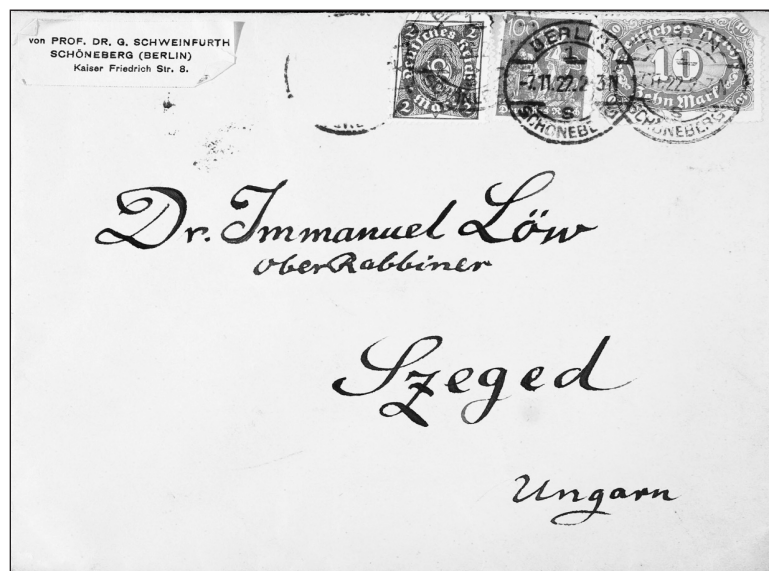
Lőw Immánuel *Antimon* című
tanulmányának különlenomata
leányának, Lőw Eszternek szóló
saját kezű feljegyzésével
Hidvégi-gyűjtemény

A legtalálhatóbb a könyv címadó dolgozata: az eredetileg magyarul írt „fényszörő drágakövek”. Ebben a drágakövek természetes csillogása csakúgy helyet kapott, mint a Noé bárkájában vagy Jónás cethalában világító drágakövek. Magam folklorista vagyok, azaz szinte az egész könyvet a sziklaszilárd zsidó vallás és a népi hiedelmek metszőpontján látom. Az itt közölt dolgozatok (az említett kivétellel) először olvashatók magyarul. Így adnak közvetlen képet arról, hogyan és mit kutatott a zsidó „reália”-vizsgálat klasszikusa. Ilyen szempontból tipikusan sokrétű például az, amit a mágnesről megtudunk, beleértve a világszerte ismert említést: „Ég és Föld között lebeg, mint Mohammed koporsója”, ti. négy mágnes közé van állítva.

Lőw munkásságának „csillogó drágaköve” ez a tanulmánygyűjtemény is. Természetesen, mint más „filológiai-orientalisztikai” művei, vallásos témájú összegezés, megvilágítja, mit kell tudnunk e régi műveltségről. A nem-zsidó ókori drágakőismeret is érdekes stúdium. A könyvben gyakran előfordul, hogy a rabbinikus művek összevethetők a klasszikus antikvitás ránk maradt, gyakran csak töredékes ismereteivel. Például az ón és az ólom olykor egymással összetévesztése mindkét forrásanyagban felismerhető. Lőw szereti az ilyen bonyolult összefüggéseket egyszerűsítve kibogozni. Ez a mélységesen hívő rabbi egyszersmind születetten racionális természettudós és ókortörténész. Ilyenek voltak régen a legkiválóbb zsidó tudósok, emléküket a mostanhoz hasonló enciklopédikus művekkel kell újból ismertté tenni.

Szomorú ténnyel fejezem be az ismertetést. A közelmúltban hunyt el Ungvári Tamás, a Lőw Heritage kuratórium tagja, e könyv és könyvsorozat társszerkesztője. Csak remélni tudjuk, hogy ennek ellenére folytatódik Lőw munkáinak magyar közreadása.

Lapszámunk szerkesztésekor kaptuk a hírt Péter László szegedi irodalomtörténész professzor, az alapításkor háromfős Lőw Heritage kuratórium tagja haláláról. [Szerk.]

Hidvégi-gyűjtemény